

Handelingen 16: 6-12 HSV

De komende tijd wil ik graag met u gaan nadenken over de Filippenzenbrief. Maar voordat ik inga op de inhoud van de brief die Paulus vanuit de gevangenis in Rome aan de gemeente van Filippi schreef, wil ik eerst met u kijken hoe die gemeente in Filippi is ontstaan. Het Bijbelboek Handelingen geeft wat de historische achtergrond betreft veel informatie.

In Handelingen 16 lezen hoe we hoe Paulus in Filippi terecht kwam. Ik vind het wel interessant hoe hier de menselijke verantwoordelijkheid en de leiding van de Heilige Geest zich tot elkaar verhouden.

Paulus had een plan. Hij wilde terugkeren naar de steden waar hij al eerder het woord van de Heer verkondigd had (zie Hand.15:36). Barnabas en Paulus kregen een meningsverschil over de vraag of Marcus ook meegenomen moest worden op reis. Paulus wilde niet iemand meenemen op reis, die bij een eerdere reis het gezelschap had verlaten en weer naar huis was gegaan. Mogelijk dat Marcus met heimwee weer terug is gegaan naar Jeruzalem.

Barnabas, doet z'n naam eer aan. Zijn naam betekent 'zoon van de vertroosting'. Hij wil Marcus, waarschijnlijk een neef van Barnabas, een nieuwe kans geven. Het resultaat is dat de wegen van Paulus en Barnabas scheiden. Er ontstaat verbittering tussen Barnabas en Paulus. In de NT-sche brieven zien we dat Barnabas en Paulus later toch weer zijn gaan samenwerken en ook Marcus wordt daar zelfs een nuttige medewerker van Paulus genoemd (2 Tim.4:10). Maar zover is het nu nog niet. Zelfs de hardnekkige houding van Paulus om te weigeren Marcus mee te nemen staat Gods plan niet in de weg. De op zich zondige verbittering tussen twee werkers in de wijngaard, wordt zelfs door God gebruikt om de boodschap de wereld in te brengen. Daarmee mogen we natuurlijk een conflict tussen broeders niet goedpraten. De bijbel roept op heel veel plaatsen op om de onderlinge vrede te bewaren.

Maar het zondige gedrag van vooral Paulus bewerkt nu wel dat er twee groepen boodschappers ontstaan. Barnabas en Marcus gaan naar Cyprus en Paulus trekt met Silas en Timotheüs door Asia. Gods werk gaat door.

Paulus' werkwijze was steeds dezelfde. Hij zocht steden uit waar veel Joden woonden. Dat was ongetwijfeld strategisch. Joden kenden meestal de schriften van het Oude Testament. Zij geloofden in de God van Israël en vaak leefde er ook onder het Joodse volk de

verwachting dat er een Messias zou komen om Gods volk te verlossen. Voor de verkondiging was het eenvoudiger aan te sluiten bij dat wat men al wist van God en Zijn woord. Maar behalve dat dit strategisch is van Paulus is het ook bijbels. Het oude volk van God had ook het recht om als eerste te horen van de komst van de Messias. Eerst de Jood en dan de Griek (Rom.1:16) is een bijbels principe. Vanuit die gedachte was Paulus' plan om door dat Frygisch-Galatische land te trekken richting Efeze, waar veel Joden woonden. Maar Paulus krijgt niet de kans om daar het Evangelie te verkondigen. De Heilige Geest verhindert hem dat. Op welke manier de Geest dat deed, vertelt Lucas er niet bij in Handelingen. Mogelijk waren er praktische hindernissen om naar Asia af te buigen en zijn ze toen maar in noordwestelijke richting Mysië getrokken.

Nu de zaken er zo voor staan stelt Paulus zijn plannen bij. Hij overdenkt wat de meest strategische manier is. Paulus is nu van plan om naar Bitynië te reizen. Want daar in die havenstad aan de Zwarte Zee, wonen ook weer veel Joden. Maar opnieuw worden Paulus en zijn medewerkers in hun plannen gedwarsboemd. Het loopt op niets uit. Het gevolg is dat ze in plaats van naar het Noordoosten naar het westen afzwaaien en in Troas terechtkomen. Paulus is ondertussen behoorlijk uit de koers geraakt. En terwijl hij behoorlijke afstanden heeft moeten afleggen zal hij zich onderweg ongetwijfeld afgevraagd hebben wat Gods bedoeling nu was. Heer, wat wilt U dat we doen? We zien dat Paulus tot twee keer toe in afhankelijkheid van God plannen heeft gemaakt, en dat deze plannen hem tot twee keer toe bij de handen afbreken.

Het was dus echt niet zo dat Paulus de hele dag van God een inwendige stem ontving die hem vertelde wat hij moest doen. Omdat het in het Nieuwe Testament een paar keer voorkomt dat iemand een directe aanwijzing van God ontvangt, denken we al gauw, dat zulke directe aanwijzingen vaste prik waren en dat Paulus uitsluitend aan de hand van zulke directe opdrachten zijn werk verrichtte. En dan worden we al gauw een beetje jaloers. Paulus had het mooi makkelijk. Hij hoefde nooit te twifelen aan Gods leiding. De Heer fluisterde het hem direct in. En soms zien we ook dat christenen om die reden continue bijna overspannen op zoek zijn naar aanwijzingen van God. Want zonder zo'n aanwijzing kun je geen beslissing nemen.

Maar is dat echt zo? Ik leer uit dit gedeelte dat Paulus' eigen verantwoordelijkheid niet wordt uitgeschakeld. Zeker, er zijn momenten dat God rechtstreeks duidelijk maakt wat zijn bedoeling is. En dat moeten we ook niet uitsluiten. Maar het zijn wel de uitzonderingen. Als regel moest Paulus net zo plannen maken als wij dat moeten. Hij zette gegevens op een rijtje, trok zelf conclusies, en natuurlijk deed hij dat biddend, overdenkend hoe God hem

wilde gebruiken. En net als wij kon hij ook wel eens mistasten. En dan blokkeerde God zijn plan. Paulus moest tot twee keer toe zijn plan opgeven en de route wijzigen. En al die tijd was er geen duidelijke aanwijzing wat hij wèl moest doen. Er gingen deuren dicht, maar waarom was onduidelijk.

Maar toen Paulus in Troas was kreeg hij een droom. Hij ziet in z'n droom een Macedonische man, die hem wenkt. Kom over en help ons!

Nou dat is toch wel een duidelijke aanwijzing, zou je zo zeggen. Maar toch vermoed ik dat Paulus eerst overlegd heeft met z'n medewerkers. Moet je horen wat ik nu gedroomd heb? Zou het leiding van God kunnen zijn?

De mannen steken over en waarom? Omdat zij eruit opmaakten dat God hen riep. Ook bij deze droom zien we dat de menselijke verantwoordelijkheid niet wordt uitgesloten. Pas nadat de mannen samen het erover eens waren dat het God was die hen door middel van een droom riep zijn ze overgestoken.

Zo kwamen de mannen uiteindelijk in Filippi. Een stad waar geen grote Joodse nederzetting was. Dat blijkt uit het feit dat er een gebedsplaats was buiten de stad waar alleen enkele vrouwen samenkwamen. Er zijn namelijk minstens tien Joodse mannen nodig om een synagoge te kunnen beginnen. Die waren er in Filippi niet.

Opnieuw zal Paulus zich achter de oren hebben gekrabd. Wat is Gods bedoeling?

Het begint klein in Filippi. Eén van die vrouwen komt tot geloof. Lydia. De Heer opent haar hart. Daar begint bekering mee. Gods Geest overtuigt. Er ontstaat een kleine gemeente bij haar thuis.

Maar dat is wel het begin geweest van de gemeente die Paulus later zal schrijven. Het Evangelie heeft voet aan wal gezet. En dat ging echt niet zonder slag of stoot. Want het zal maar even duren of Paulus en Silas zitten met de voeten in het blok in de gevangenis.

Maar de zingende Paulus en Silas maakten daar zoveel indruk dat ook de gevangenisbewaarder tot geloof kwam. Bevend viel hij op z'n knieën. "Wat moet ik doen om behouden te worden?" "Stel je vertrouwen op de Here Jezus en je zult behouden worden!"

Zie je dat voor tot geloof komen hetzelfde geldt als voor Gods leiding. Ook hier wordt de menselijke verantwoordelijkheid niet uitgesloten. God opende het hart van Lydia, maar de gevangenisbewaarder moet een keuze maken. Gods werk en de menselijke keuze moeten niet tegen elkaar uitgespeeld worden. Het zijn twee kanten van dezelfde zaak. En dat geldt

voor leiding niet minder. Paulus maakt z'n menselijke afwegingen en God stuurt daar door heen.

Na deze gevangenebewaarder zijn er ongetwijfeld nog meer mensen geweest die de keuze maakten om Jezus te gaan volgen, zodat er in Filippi een gemeente ontstaat en Paulus jaren later de Filippenzenbrief zou kunnen schrijven. Maar wat Hij schrijft, daar gaan we volgende keer met elkaar naar kijken. AMEN